

Hävittäjämiljardit kuntapalveluihin

SKP:n kuntavaaliohjelma 2021

Sisältö

Työpaikkoja ihmisille
Asuminen
Ympäristökriisi vaatii toimia kunnilta
Terveyttä kaikille
Naisilla on paljon pelissä
Sosiaalipalvelut kuntoon
Vanhuspalvelut
Varhaiskasvatus, koulut ja opiskelu
Osallistuva lähidemokratia
Avoimuus vs. korruptio
Sote-uudistukselle uusi suunta
Palvelut julkisina ja lähellä
Osallistavia kulttuuri- ja liikuntapalveluita
Aluepolitiikka
Kuntien talous ja verotus
Hävittäjät hyvinvointia hävittämässä
Fasismia ja rasismia vastaan kunnissa
Kuntalaki kunniaan!

Alkusanat

Näissä kuntavaaleissa on kyse poikkeuksellisen tärkeistä valinnoista. Miten vastataan koronakriisin kärjistämään hoito- ja hoivavajeeseen, työttömyyteen ja eriarvoisuuteen? Siirretäänkö sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja niistä päättäminen pois kunnista? Miten hillitään ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden vähenemistä. Entä miten tämä kaikki rahoitetaan?

Suomen kommunistisen puolueen kuntavaaliohjelmassa korostuvat vuonna 2021 konkreettiset ja äärimmäisen tärkeät vaatimukset ihmisten hyvinvoinnin rakentamiseksi. Kunnilta on jo vuosikymmeniä leikattu varoja samaan aikaan, kun porvareille ja hyvätuloisille on annettu verohelpotuksia ja yrityksille jaettu tukia. Mikäli kuntien mahdollisuudet parantaa ihmisten hyvinvointia otettaisiin kokonaisuudessaan käyttöön, saisimme lisää työpaikkoja, hyvinvointia ja varmuuden siitä, että ongelmiin löydetään ratkaisuja.

SKP haluaa olla muuttamassa kuntien kurssia niin, että niistä tehdään työllisyyden ja

hyvinvoinnin vetureita. Kunnat ovat jo nyt Suomen suurin työllistäjä, mutta ne voivat tarjota laadukkaita ja turvattuja työpaikkoja paljon useammille.

Kunnilla on velvollisuus järjestää valtaosa suomalaisten käyttämistä palveluista, mutta niiden tulee tuottaa niitä vielä huomattavasti enemmän ja paremmin itse. Siihen niillä on myös potentiaalia, joka tulee ottaa käyttöön. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen nimissä ei saa heikentää lähipalveluja ja lähidemokratiaa. Kuntien tulee varmistaa ihmisten mahdollisuudet vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin ja taata demokraattinen ohjaus niin kuntien talouteen kuin käytännön toimintaan. SKP haluaa olla varmistamassa, että näin tapahtuu.

Koronakriisistä huolimatta demarivetoinen hallitus on jatkanut Suomen hävittäjähanketta, jolle eduskunta antoi joulukuussa 2020 9,4 miljardin euron tilausvaltuuden. Arviot hävittäjähankkeen elinkaarikustannuksista vaihtelivat eduskuntakeskustelussa 20-30 miljardin euron välillä. SKP näkee, että nämä varat tulee ohjata kuntiin ja ihmisten peruspalveluiden turvaamiseen. Rahaa Suomesta löytyy. On päätettävä halutaanko se käyttää sota-aseisiin vai arjen turvaan.

Leikkauspolitiikan ja yksityistämisen jäljet on nyt nähty. Ne eivät ole tuoneet hyvinvointia vaan ovat vain keskittäneet rikkauksia niille harvoille, joilla jo ennestään oli enemmän kuin tarpeeksi. Muutos tähän politiikkaan tehdään myös kunnissa. Nyt on aika valita millaiset kunnat haluamme. Tule kanssamme tekemään Suomen kunnista maailman parhaita. Se on mahdollista ja sinulla on valta ottaa ensimmäinen askel.

Työpaikkoja ihmisille

Suomessa kunnat ovat tärkeässä asemassa työpaikkojen luonnissa ja työllisyyden edistämässä. Paras tapa kunnille hoitaa työllisyyttä on järjestää suurin osa palveluistaan itse, työllistäen näin kuntalaisia ja vahvistuen paikallistaloutta.

Käynnissä olevat säästötoimet kunnissa vähentävät nyt jatkuvasti vakituisia työpaikkoja ja työttömyys lisääntyy hillitöntä vauhtia. Osa kunnista jopa käyttää surutta hyväkseen työkykyisiä työttömiä määräämällä heitä töihin yhdeksällä eurolla päivässä. Näin kunnissa rikotaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta. Nämä toimet eivät auta kuntataloutta toipumaan ja heikentävät jatkuvasti paikallistaloutta. Tämä kehitys täytyy kääntää.

SKP näkee, että kuntien on mahdollista vahvistaa huomattavasti rooliaan työllistäjinä, tuottamalla itse mahdollisimman iso osa palveluista, sekä tekemällä sopimuksia vain sellaisten yritysten kanssa, jotka voivat osoittaa hyödyttävänsä paikallisten toimitusketjujen kehittämistä, hyviä työpaikkoja ja pienempää hiilijalanjälkeä. Tämä toiminta on mahdollista käynnistää kuntien omissa isoissa yksiköissä ja niiden hankinnoissa, sekä investoinneissa ja se johtaa kuntatalouden vahvistumiseen ja palveluiden parempaan laatuun.

Kuntien on käynnistettävä kokeiluja palvelujen järjestämisestä kahdessa kuuden tunnin vuorossa. SKP luottaa useiden tutkimusten tuloksiin, joiden mukaan kuuden tunnin työpäivä auttaa ihmisiä jaksamaan paremmin ja sairauspoissaolot vähenevät. Historia on osoittanut, että työpäivän pituuden lyhentäminen on johtanut työn tuottavuuden kasvuun. Työn jakaminen edistää myös työllisyyttä ja näin ollen lisää tuloveroja. Kaikista näistä syistä johtuen kokeilu

voidaan toteuttaa ansiotasoa alentamatta. Ohjaamalla osa työn tuottavuuden ja työllisyyden paranemisen tuomasta hyödystä kuntien rahoitukseen.

Kuntasektorin työnantajat ovat laiminlyöneet vastuunsa. Työkyvyttömyyseläkkeet ovat erityisesti kuntasektorilla yleistyneet ja eläköitymisikä on laskenut voimakkaasti. Tämä kertoo kuntasektorin leikatuista resursseista ja sen aiheuttamasta työntekijäpulasta, sekä työnantajan välinpitämättömyydestä ratkaista ongelmia, joiden taustalla on vääristynyt työjärjestely. Myöskään toimenpiteet työpaikkakiusaamisen lopettamiseksi eivät ole olleet riittäviä. Työstä johtuva invaliditeetti alentaa ihmisten elämänlaatua ja tuloja.

Koronakriisin myötä psyykkiset työkykyriskit kasvavat ja tämän vuoksi työoloja on parannettava etenkin toimialoilla ja ammateissa, joissa työkyvyttömyysriski on jo ennestään korkea. Julkinen sektori säilyttää vetovoimaansa tarjoamalla hyvät olosuhteet omilla työpaikoillaan ja asialliset työjärjestelyt.

Eläkeputken poistaminen lisää ikääntyneiden tempputyöllistämistä ja kuntien vastuuta näistä ihmisistä, vaikka oikea vastaus olisi työn keventäminen ja eläkeiän alentaminen.

Nuorten työttömyys kasvoi koronakeväänä enemmän, kuin työttömyys keskimäärin. Työttömiä nuoria oli työllisyyskatsauksen mukaan 56 400 toukokuussa 2020. Keväällä 2019 heitä oli noin 28 500. Vuonna 2013 voimaan tullut nuorisotakuu ei ole auttanut nuoria työllistymään. Kuntien on tarjottava nuorille enemmän kesätyöpaikkoja. Nuorille suunnattua tiedotusta ja neuvontaa on lisättävä.

Kunnissa on huomioitava nykyistä paremmin erilaisten erityisryhmien työllistäminen. Maahanmuuttajien rinnalle on nostettava myös kysymys vammaisten työllistamisestä. Tällä hetkellä vain 2 % koko Suomen vammaisväestöstä on palkkatöissä ja siitä 0.6% koulutustaan vastaavassa työssä. Kuntien on tarjottava todellisen työllistymisen mahdollisuuksia kaikille vaikeasti työllistyville näiden erityiset haasteet huomioiden.

Niin sanottu kilpailukykysojimus heikensi työehtoja hyvin paljon juuri kuntasektorilla. Vaikka kiky-tunnit osin poistuivat, korvattiin ne monilla aloilla muilla heikennyksillä. Naisvaltaisten kunta-alojen työehtoihin tulleet heikennykset ajavat työntekijöitä yhä pahempaan palkkakuoppiin ja ongelmiin työssä jaksamisen kanssa. Useissa kunnissa vievät turhaan työaikaa tietojärjestelmät, jotka toimivat huonosti. Monet kuntien menoja karsivat ratkaisut ovat johtaneet työntekijöiden ylikuormittamiseen ja sairauspoissaolojen lisääntymiseen. Stressi on todellinen ongelma varsinkin varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja sosiaali- ja terveystalveissa. Palvelujen kehittämiseksi tarvitaan suunnanmuutos politiikkaan ja panostusta työntekijöiden hyvinvointiin ja osaamiseen.

Asuminen

Asumisen kalleus ajaa ihmiset ongelmiin. Vuokrien noustessa ihmisten on leikattava muista

menoista. Pahimmillaan tingitään lääke- ja ruokamenoista. Tämä kaikki siksi, että ihmisten kodeista on tehty sijoituskohteita. On aika tehdä niistä taas ensisijaisesti koteja.

SKP:n mielestä vuokrasääntely ja sen mahdollistama katto vuokrille on palautettava, jotta ihmisten kodeilla rahastaminen saadaan loppumaan. Voittoa tuottavien vapaarahoitteisten vuokralayhtiöiden on laitettava osinkojen jakaminen ja vuokrankorotukset jäihin, jotta koronaepidemian ja talouden ongelmien takia työnsä menettäneet ihmiset eivät joudu ongelmiin. Jokaiselle on taattava oikeus asuntoon.

On luotava lainsäädäntö, joka estää Arava-tuettujen asuntojen kohtuuttomat vuokrankorotukset siinä vaiheessa kun asunnot vapautuvat tai vapautetaan Arava-järjestelmän rajoituksista. Myös remonttien laiminlyönti ja korjausvelan käyttäminen perusteena ennenaikaiselle Arava-säännöistä vapautumiselle on estettävä. Vuokra-asunnoiksi tuotettujen asuntojen tulee sääntelystä vapautumisenkin jälkeen pysyä joitain poikkeuksia lukuun ottamatta vuokra-asuntokäytössä ja niiden myyminen omistusasunnoiksi tulee estää velvoittavalla lainsäädännöllä.

Kuntien on itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa perustettava rakennusliikkeitä, jotta voidaan varmistaa riittävä, monipuolinen ja ympäristöystävällinen asuntotuotanto. Kuntien on kaavoitettava alueellisen tarpeensa mukainen määrä tontteja kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamista varten. Sosiaaliseen vuokra-asumiseen kaavoitettujen tonttien sijainti ei saa lisätä asuinalueiden ja asukkaiden eriarvoisuutta. Valtion tulee käyttää Valtion asuntorahaston tuotot ensisijaisesti asuntotuotantoon ja kunnallisten rakennusliikkeiden pääomittamiseen. SKP tukee myös osuuskuntamuotoisen asumisen lisäämistä.

Valtion ja kuntien on poliittisin päätöksin pidettävä tontinvuokrat, korot ja kiinteistöverot tasolla, joka pitää asumisen kulut kohtuullisina.

Kuntien on pidettävä kiinni kaavoitusoikeudestaan – sitä ei pidä luovuttaa grynderien ohjailtavaksi. Asukkaille on taattava vaikutusmahdollisuudet kaavoitukseen. On tärkeää torjua asuinalueiden eriytymistä, turvata lähipalveluja, estää ilmastokriisiä, edistää joukkoliikenteeseen perustuvia ratkaisuja ja suojella luonto- ja kulttuuriympäristöjä.

Ympäristökriisi vaatii toimia kunnilta

Suomen kunnissa tarvitaan punaista ympäristönsuojelua, joukkoliikennettä ja ekologisesti kestävää kaupunkisuunnittelua.

Suomen luontoa ja koko maapallon elinkelpoisuutta uhkaa käynnissä oleva ekokatastrofi, jossa monikansalliset suuryritykset tahkoavat voittoa ympäristön, eläinten ja ihmisten kustannuksella. Konkreettisia esimerkkejä ovat Talvivaaran kaivoksen aiheuttamat ympäristötuhot ja paikallisten asukkaiden inhimilliset kärsimykset.

Suomessa yksityistä kaivostoimintaa ollaan lisäämässä varoittavista esimerkeistä huolimatta. SKP:n mielestä kaikki maaperän mineraalivarat on säädettävä yhteiseksi valtion omaisuudeksi. Lupa tiukkoja ympäristönormeja noudattavaan kaivostoimintaan voidaan antaa vain, kun toiminnasta aiheutuvat hyödyt yhteiskunnalle todetaan huolellisen harkinnan jälkeen selvästi suuremmiksi kuin kaivoksesta aiheutuvat haitat.

Kuntatasolla kunnilla ja kuntalaisilla on oltava oikeus päättää kaavoituksella, että kaivostoiminta ei ole mahdollista kunnassa tai kunnan tietyllä alueella. Malminetsintä ei voi koskea aluetta, jolle kunnan maankäytöllisissä ohjeissa tai kunnan valtuuston hyväksymässä strategiatavoitteessa on kirjattu elinkeinon yhteensovittamiseksi asetettu rajoite tai ristiriita malminetsinnälle tai kaivostoiminnalle, taikka muutoin kaava tai kaavoituksen tavoitteet on osoitettu siten, että niiden voidaan arvioida olevan kaivostoiminnan kanssa ristiriidassa. Kunta voi samaten todeta malminetsinnän olevan sen strategisten tavoitteiden kanssa ristiriidassa.

Vaikka vesistöjen tila on parantunut osittain, kärsii esimerkiksi Itämeri myös Suomen rannikoilla muun muassa maatalouden tehotuotannon aiheuttamasta kuormituksesta. Ekologisesti kestävä metsäpolitiikka on johtanut luonnon monimuotoisuuden vaarantumiseen. Myös kunnissa on säästettävä luonnon monimuotoisuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tärkeitä metsiä ja muita viheralueita rakentamiselta.

Energiantuotannossa Suomen tulisi päättää energiaomavaraisuudesta ja luopua uusiutumattoman energian, myös turpeen, käytöstä. Tämä on ensiarvoisen tärkeää taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Energian kulutukseen on puututtava myös esimerkiksi verotuksella. Kuntien ei pidä myydä ympäristön kannalta tärkeitä energia-, vesi- ja joukkoliikenneyhtiöitä yksityisille.

Kunnissa on kehitettävä joukkoliikennettä itse tuotettuna palveluna. SKP on tehnyt useissa kunnissa aloitteita joukkoliikenteen muuttamisesta maksuttomaksi. Maksuton joukkoliikenne vahvistaa asukkaiden yhtäläisiä oikeuksia päästä palvelujen ja töiden äärelle, sekä vähentää yksityisautoilun tarvetta.

Kaupunkisuunnittelussa on tehtävä yksityisautoilua vähentäviä ratkaisuja, kuten kehitettävä kevyen liikenteen väyliä, kävelykatuja ja älykästä liikenneverkkoa. Liikennettä voidaan vähentää myös yhteiskäyttöautoja suosimalla ja pitämällä palvelut sekä työpaikat lähellä.

Kaupunkiluontoa on suojeltava, eikä kaupunkeja saa rakentaa liian tiiviisti. Pienetkin viheralueet ja metsiköt ovat tärkeää lähiluontoa asukkaille, eikä niitä saa myydä asukkaiden hyvinvoinnin kustannuksella.

Kuntien on suosittava paikallisia tuottajia esimerkiksi keskittämällä oman ateriantuotannon hankintoja mahdollisimman paljon lähituotantoon. Tämä vähentää ilmastopäästöjä kuljetustarpeen vähentyessä. Kasvisruokaa on suosittava lihantuotantoa eettisempänä sekä energiaa ja vettä vähemmän kuluttavana vaihtoehtona. Siirtyminen kasvisruokaan vapauttaisi myös tilaa alkuperäiselle luonnolle ja tukisi biodiversiteettiä. Kunnissa on opetettava ympäristökasvatusta ja omavaraisuutta.

Kunnissa on käytävä enemmän dialogia ja ympäristöliikkeiden, erityisesti nuorten

ympäristöliikkeen kanssa. Ympäristöliikkeelle on tarjottava enemmän vaikutusmahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä kuten toimitiloja. Kunnan toimielimiin kuten valtuustoon on saatava puhujalavan ja vaikuttamisen paikkoja nuorille ympäristöaktivisteille.

Nämä kaikki keinot torjuvat osaltaan ympäristökriisiä ja ilmastonmuutosta.

Terveyttä kaikille

Terveyserot lisääntyvät Suomessa hurjaa vauhtia. Vähävaraisten ihmisten on vaikeampi päästä hoidon piiriin ja osa on tippunut julkisen terveydenhuollon ulottumattomiin. Väestön ikääntyminen, mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyminen, pätkätyöt ja työttömyys korostavat julkisten terveyspalvelujen laajentamisen ja kehittämisen tarvetta.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden heikentäminen leikkaamalla ja yksityistämällä on lopetettava. Julkista terveydenhuoltoa ei saa yhtiöittää. Julkisia palveluja on laajennettava, niitä on parannettava ja yhdenvertaisuus niiden saatavuudessa on turvattava niin sosiaalisesti kuin alueellisesti. Palveluiden on siten oltava saatavissa asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Sosiaali-, mielenterveys- ja terveyspalveluiden aliresursointi näkyy pidentyneinä hoitojonoina, hoitoon pääsyn hankaluutena ja vanhustenhoidon räikeinä ongelmina. Varsinkin nuorten tarve mielenterveyspalveluille on lisääntynyt huomattavasti viime aikoina. Tähän tarpeeseen tulee vastata turvaamalla nuorille omia väyliä hoitoon hakeutumiseen. Maksuttomiin mielenterveyspalveluihin pääsyä ilman lähetettä on helpotettava.

Eriyistä huomiota on kiinnitettävä vammaisten palveluiden turvaamiseen ja heidän itsemääräämisoikeutensa toteutumiseen. Tällä hetkellä he ovat usein kohtuuttoman vaikeassa asemassa, jossa heillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. Tämä on johtanut kunnissa väärinkäytöksiin ja suoranaiseen heitteille jättöön.

Tällä hetkellä vammaisväestöön kohdistuu monin kertainen väkivallan ja kaltoinkohtelun riski. Sen purkamisessa kunnilla on keskeinen rooli. Vammaisia varten kuntiin on saatava turvakoteja, jotka kykenevät ottamaan vastaan eri tavoin liikunta- tai toimintarajoitteisia ihmisiä.

Terveydenhuollon, lääkkeiden ja sote-matkojen maksukatot tekevät yhteensä 1 562 euroa vuodessa. Maksukatot ovat samat köyhille ja rikkaille, joten ei ole epäselvää, kenelle ne ovat toimeentuloa haittaavia ja kenelle ei. Ne ovat yksi merkittävä tekijä yhteiskunnan eriarvoistumisessa. Maksukatot tulee yhdistää ja muuttaa tulojen mukaan progressiivisiksi. Alle pienituloisuus- ja köyhyysrajan tuloilla maksukatot tulee olla nolla. Tämä on helppo toteuttaa käytössä olevan tulorekisterin avulla. Maksukattojen kohtuullistaminen auttaisi kaikkia pienituloisia ja tulottomia. Se myös vähentäisi toimeentulotuesta riippuvuutta ja samalla toimeentulotuen kustannukset alenisivat.

Terveyskeskus- ja poliklinikkamaksuista on luovuttava ja perusterveydenhuollon on oltava

maksutonta kaikille asukkaille. On kehitettävä myös julkisia työterveydenhuollon palveluja.

Osa terveydenhuollosta, erityisesti kiireellinen, on oltava maksutonta myös muille kunnassa oleskeleville henkilöille. Täyden palvelun päivystyssairaaloita, synnytysairaaloita ja muita erikoissairaanhoidon palveluja ei pidä keskittää vain harvoin keskuksiin. Ympäri vuorokautisen hoidon paikkoja on turvattava riittävä määrä.

Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen resurssien riittävydestä on huolehdittava. Tämän lisäksi kuntien on tehtävä enemmän yhteistyötä paikallisten eläinoikeusyhdistysten kanssa, tuettava niiden toimintaa esim. tarjoamalla edullisempia tiloja sekä ratkottava eläinten terveyttä ja hyvinvointia haittaavia ongelmia paikallisesti.

Päihdepalvelut kuntoon

Päihdeongelmaiset, suurkuluttajat ja riskirajoilla liikkuvat, kuten kaikki muutkin potilaat, ansaitsevat tulla kohdelluiksi neutraalisti, ystävällisesti ja arvostavasti. Vain siten hoito voi onnistua.

Päihdeongelmaisen hoitoon hakeutumisen on oltava helppoa ja hyvin saavutettavissa. Lähetteettömät, ilman ajanvarausta toimivat päihdepsykiatrisen hoitajan vastaanotot esimerkiksi terveyskeskuksissa ovat yksi hyvä esimerkki. Myös selviämis- ja katkaisuhoitopaikkojen pitää olla kohtuullisen helposti saavutettavissa.

Nykyaikainen mielenterveys- ja päihdehoito tulee olla yhdistetty yhteen yksikköön. Tämä hyödyttää molempia. Päihdeongelmien taustalta löytyy usein paljon psykiatrista hoidettavaa. Toisaalta päihderiippuvuus saattaa vaikeuttaa monia psyykkisiä sairauksia.

Monet järjestöt ja säätiöt sekä yksityiset yrittäjät tarjoavat ostopalveluna monenlaista päihdehoitoa ja päihdekuntoutusta kuntoutuskodeissa ja -laitoksissa. Niillä voi olla julkisia palveluja täydentävä rooli ja ensisijaisesti päihdehoitoa on kehitettävä julkisena palveluna. Julkisen sektorin on käytettävä vain näyttöön ja tutkittuun tietoon perustuvia hoitomenetelmiä soveltavia palveluntuottajia.

SKP on juuri kuntavaalien alla hyväksynyt laajemman Päihdepoliittisen ohjelman. Ohjelma löytyy SKP:n kotisivuilta osoitteessa www.skp.fi/ohjelmat

Naisilla on paljon pelissä

Useimmat leikkauspolitiikan vaikutukset kohdistuvat edelleen suoraan tai välillisesti naisiin. Nykyinen hallitus ei ole tilannetta ratkaissut. Kuntien työntekijät, kuten siistijät, laitosapulaiset, kodinhoitajat, sosiaalityöntekijät ja varhaiskasvatuksessa työskentelevät, ovat pääosin naisia ja elävät usein palkkakuopassa. Tilastojen mukaan myös pätkätoita tekee useimmiten nainen. Koronaepidemia vaikutti eniten palvelualoihin, joissa työntekijät ovat naisia. Toisaalta työt

kasautuivat samaan aikaan hoiva-alojen naisille.

Kun hoivatyöstä säästetään ja se siirretään yhteiskunnan harteilta naisten harteille, syntyy yhä enemmän naisten tekemää palkatonta työtä kodeissa. Perusturvan leikkaaminen kohdistuu useimmiten juuri varttuneen naisen eläkkeeseen. Yleisestä luulosta poiketen myös naisten syrjäytyminen on yhteiskunnassamme kasvussa ja vakava ongelma.

Koronaepidemia on aiheuttanut Suomessa ennen näkemättömän tilanteen, jota on käytetty valitettavasti myös työntekijöiden oikeuksien polkemiseen. Hoitajat pakotettiin töihin valmiuslain nojalla, eivätkä he saaneet käynnissä olleista työsopimusneuvotteluista huolimatta samanlaisia palkankorotuksia ja lisiä kuin muualla Euroopassa. Tämä on johtanut siihen, että alalle on yhä vaikeampi saada työntekijöitä. Lisäksi sekä työntekijöiden että potilaiden turvallisuus vaarantuu.

Valmiuslakia käytettiin laittomasti myös varhaiskasvatuksen työntekijöitä vastaan. Heidänkin palkkasopimusneuvottelunsa torpedoitiin valmiuslain avulla ja lakia käytettiin paikkaamaan lomakauden työntekijäpulaa silloinkin kun pula ei johtunut koronasta. Myöskään varhaiskasvatuksessa ei maksettu ns. koronalisiä.

Suojavarusteiden puuttuminen saattoi epidemian alussa vaaraan hoiva-aloilla ja palveluammateissa työskennelleet. Näillä aloilla etätöihin siirtyminen ei ollut vaihtoehto.

SKP esittää ratkaisuja naisten jaksamiseen töissä, kotona ja eläkkeellä. Kuntatyöntekijöiden palkkoja on nostettava ja työsopimuksia vakainaistettava. Työaikaa ilman palkkaa lisännyt ja juuri naisvaltaisilla aloilla työehtoja heikentäneen kilpailukyky sopimuksen aiheuttamat järjestelyt on purettava. Kunnissa on tehtävä kuuden tunnin työpäivän kokeiluja ansiotasoa alentamatta. Kansaneläkkeen määrää on korotettava reilusti. Lasten iltapäivätoimintaa on järjestettävä maksuttomasti.

Kotihoidontuen poistoa ei tule toteuttaa nykyisessä tilanteessa, jossa sen vaihtoehtona on äidille erittäin usein työttömyys. Heikko työmarkkina-asema ennen lapsen syntymää vaikuttaa vahvasti halukkuuteen käyttää kotihoidontukea. Heikoimmassa asemassa olevat ovat kotihoidontuella puolitoista tai jopa kaksi kertaa pidempään kuin paremmassa asemassa olevat. Myös tarjolla olevan varhaiskasvatuksen laadulla on suuri vaikutus äitien valintoihin, THL:n mukaan paljon suurempi kuin perinteisellä käsityksellä äidin roolista. Näitä ongelmia tuen poistaminen ei ratkaise ja se voi johtaa etenkin yksinhuoltajien tilanteen vaikeutumiseen entisestään. Sen sijaan tarvitaan naisten työmarkkina-aseman vahvistamista, toimia perhevapaiden tasa-arvoisemman jakamisen tueksi ja reilusti lisää resursseja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen toteuttamiseen.

Terveydenhuollossa on perustettava kunnallisia gynekologin palveluita, jotta voidaan tarjota gynekologikäyntejä ja konsultaatiota matalalla kynnyksellä. Kuntien on tarjottava kaikille sitä tarvitseville maksuton ehkäisy. Sukupuolitautitesteihin on päästävä ilman ajanvarausta ja pikatestien ollessa mahdollisia myös nimettömästi. Aborttilakia on uudistettava siten, että syyn

kertominen ei ole enää ehtona abortille.

Sosiaalipalvelut kuntoon

Sosiaalitoimessa on kehitettävä ja lisättävä ennaltaehkäiseviä ja varhaista tukea antavia ratkaisuja. Kunnissa on panostettava ehkäisevään ja täydentävään toimeentulotukeen. Sosiaalisesta luototuksesta on tehtävä lakisääteinen palvelu.

Tällä hetkellä lapsilisät lasketaan tuloksi toimeentulotukea haettaessa. Tämä on johtanut siihen, että käytännössä lapsilisät on poistettu toimeentulotukea saavilta. Tämä on korjattava lisäämällä lapsilisät niiden tukien joukkoon, joita ei toimeentulotukea myönnettäessä huomioida. Tämä ei saa johtaa lapsille myönnettävän toimeentulotuen perusosan leikkauksiin. Lapsilisien maksamista on pidennettävä nykyisestä 17 vuoden iästä 18 vuoteen.

Lähipalveluina järjestettävät, riittävästi resursoidut julkiset palvelut kuten äitiys -ja lastenneuvolat, varhaiskasvatus, koulu ja sen aamu- ja iltapäivätoiminta toimivat lapsiperheiden tukena ja apuna. Niiden henkilöstö on avainasemassa niin valistustyössä kuin ongelmien havaitsemisessa ja varhaisessa puuttumisessa. Luottamuksellisen suhteen syntyminen vaatii aikaa, ja siksi on tärkeää, että henkilöstömitoitukset palveluissa ovat kohdallaan.

Työttömyys tai toisaalta liiallinen työmäärä, sairaudet, parisuhdeongelmat ym. voivat aiheuttaa vaikeuksia lapsiperheissä, jotka usein liian pitkään joutuvat sinnittelemään ilman apua. Lapsiperheiden kunnallista kotiapua on saatavilla riittämätön määrä. Apua saa usein vasta kun on lastensuojelun asiakas. Perheillä pitäisi olla helposti lähestyttävä ja tavoitettava paikka, minkä puoleen voi kääntyä vähäisiltäkin tuntuissa ongelmissa.

Asukastaloilla, nuorisotaloilla, neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa on kehitettävä yhteisöllisiä matalan kynnyksen sosiaalipalveluja ja neuvontaa.

Vammaispalveluissa laatu ja soveltuvuus käyttäjälle on asetettava aina etusijalle palveluntuottajia valittaessa ja kaikkein välttämättömimmät palvelut, kuten asumispalvelut, on poistettava hankintalain piiristä. Vammaisten ja vanhusten kodit eivät saa olla kaupan.

Vanhuspalvelut

Laitoshoidon purku viime vuosikymmeninä on johtanut siihen, että moni vanhus on täysin heitteillä omassa kodissaan. Vaikka vanhusten määrä kasvaa, valtion ja kuntien rahoitusta on leikattu. Vanhuspalveluihin käytettävien menojen osuus bruttokansantuotteesta ja myös vanhuspalveluiden henkilöstömäärä on Suomessa Pohjoismaiden alhaisin.

”Vanhusten on parasta asua kotona”-mantraan tukeutuen apua tarvitseville vanhuksille tarjotaan kotihoitoa, jonka määrä on tarpeeseen nähden riittämätöntä. Tämä johtaa siihen, että työntekijät uupuvat venyessään jaksamisensa äärirajoille yrittäessään antaa vanhuksille heidän

tarvitsemansa tuen ja avun. Tämä johtaa myös siihen, että työntekijöitä, edes sijaisia vanhustyöhön on vaikea saada. Tutkimusten mukaan suomalaisen kotihoidon työntekijöiden työpaine on Pohjoismaiden korkein. SKP vaatii, että vanhusten kotihoitoon tulee laatia hoitajamitoitus ja sitä varten kunnille on varmistettava lisärahoitus valtion budjetista.

Hoitotyön kuormittavuuden korjaamiseksi ja samalla palkkatason nostamiseksi vaadimme, että kunnissa tulee järjestää kokeiluja 6 tunnin työajasta ansiotasoa alentamatta. Näin hoitoalan vetovoima saataisiin palautumaan ja sille hakeuduttaisiin useammin. Muualle työllistyneet alan ammattilaiset palaisivat takaisin ja myös sijaisia olisi helpompi saada. Kaikkien, mutta varsinkin ikääntyvien työssäjaksaminen paranee, työtapaturmat ja sairastavuus vähenevät. Nämä kaikki ovat työnantajan kannalta edullisia asioita, ja ennen muuta hoidon laatu paranee.

Kotihoidossa hoidetaan tällä hetkellä liian raskashoitoisia vanhuksia, koska pitkäaikaishoidon paikkoja on liian vähän. Tällainen on epäinhimillistä niin vanhuksen, hoitajien kuin tilanteesta huolissaan olevien omaistenkin kannalta. Tarvitaan tuntuvasti lisää laadukasta ympärivuorokautista hoitoa tarjoavia paikkoja.

Vanhuspalvelulain muutoksella säädettiin vähimmäishenkilöstömäärästä vanhusten tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa. On arvioitu, että pelkästään välittömään hoivaan tarvitaan lähivuosina 4 500 työntekijää lisää. Tämä kasvattaa kuntien kustannuksia ja jo nyt on nähtävissä, että kunnat katsovat tarkkaan, ketä ohjataan rahaa vievään tehostettuun hoivaan. Hoitajamitoituksen tarkoituksellinen väärinkäyttö on estettävä. Tämä vaatii riittävästi valvontaa.

Valinnanvapauden nimiin vannoessaan kunnat myöntävät vanhuksille palveluseteleitä esim. kotihoitoon. Palveluntuottajalistasta palvelun valitseminen on useimmille vanhuksille tehtävä, johon heillä ei ole oikeasti mahdollisuutta, koska heiltä puuttuvat riittävät tiedot palveluista ja kyky vertailla niitä keskenään. Vanhusten hoivakriisi keväällä 2019 nosti esiin räikeitä epäkohtia etenkin yksityisissä hoivakodeissa.

Julkinen sektori on kaiken aikaa vähentänyt omaa palvelutuotantoaan myös vanhuspalveluissa. Tähän on saatava aikaan suunnan muutos!

Väestön ikääntyessä on huolehdittava siitä, että asunnot ovat riittävän edullisia, esteettömiä, tilavia, sekä varustettavissa tarpeellisilla apuvälineillä. Nämä asunnot palvelevat myös esimerkiksi lapsiperheiden ja vammaisten asumista.

Nykypäivän vanhus ei aina tarvitse raskaita vanhuspalveluja. Mutta pysyäkseen virkeänä hänelle ovat tärkeitä erilaiset ennalta ehkäisevät palvelut, päiväkeskukset ym. Vaikka ne eivät ole lakisääteisiä, on kuntien järkevää ja taloudellista panostaa niihin.

Varhaiskasvatus, koulut ja opiskelu

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen riippumatta

perheen tulotasosta ja asuinalueesta. Kun lapsi kasvaa nuoreksi ja siirtyy koululaisesta opiskelijaksi, on huolehdittava paikan löytymisestä toisen asteen oppilaitoksessa myös silloin, kun peruskoulutuksen suorittaminen viivästyy. Henkilökunnan riittämättömyys on tosiasia niin peruskouluissa, erityisesti alakouluissa, kuin toisen asteen oppilaitoksissakin. Rakennusten sisäilma- ja homeongelmat ovat arkipäivää ja kuntien on korjattava oppilaitoksiaan enemmän.

Vaikka päiväkotien henkilöstömitoitus palautettiin 2020 aikaisemmalle tasolle, on hoitajien määrä silti käytännössä liian vähäinen. Tavoitteita ja tehtäviä lisätään jatkuvasti, vaikka henkilöstön määrä pysyy samana tai jopa pienenee. Näiden päätösten vaikutusta lasten hyvinvointiin ei tutkita tarpeeksi.

Työelämän muutokset edellyttävät myös vuorohoitopaikkojen lisäämistä. Päiväkodeissa on oltava jokaisessa päiväkotiryhmässä vähintään kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja lasten- tai lähihoitajaa. Heidän lisäksi on oltava myös riittävä määrä muuta varhaiskasvatukseen kouluttautunutta ja pätevää henkilökuntaa, kuten avustajia ja erityisopettajia. Alle 3-vuotiaiden ryhmissä on tulisi olla vähintään 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja varhaiskasvatuksen opettaja. Erityistä tukea tarvitsevien lasten tarpeet on huomioitava ryhmän suhdelukua pienentävästi ja tarvittaessa lapselle on järjestettävä avustaja. Erityislapsille on taattava heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa suunnatut toimet ja palvelut. Varhaiskasvatusta ei voi tehdä leikisti.

Varhaiskasvatuksen on oltava maksutonta kaikille lapsille.

Peruskoulun lähtökohtana on turvallisen kokoinen koulu lähellä oppilaan kotia. Liian pitkät päivät rasittavat pienimpiä koululaisia. Lapsella on oltava mahdollisuus päästä iltapäivähoitoon vanhempien tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Erilaisista taustoista ja kulttuureista tulevien oppilaiden tarpeita on huomioitava paremmin. Erityislapsille ja nuorille on järjestettävä heidän tarvitsemansa palvelut. Erityiskouluihin ohjattaessa on erityisesti huolehdittava koulukuljetusten sujuvuudesta.

Päiväkodin ja koulun vuosisuunnitelmiin ja päiväohjelmiin ei saa sisällyttää jumalanpalveluksia, hartaustilaisuuksia eikä uskonnollisia toimituksia. Uskonnonopetus on lopetettava varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lukiassa. Sen sijaan elämäkatsomustiedon asemaa on vahvistettava ja se on avattava kaikille valittavissa olevaksi katsomusaineeksi.

Uusien digitaalisten laitteiden ja ohjelmistojen hankkimisen ohella on osoitettava riittävät määrärahat myös opettajien palkkaamiseen, opastamiseen ja kouluttamiseen. Monissa kouluissa myös koulunkäynninohjaajien, kuraattorien, psykologien, terveydenhoitajien ja lääkäreiden resurssit ovat riittämättömät. Niihin on saatava tuntuva lisäys. Lisäksi on huolehdittava, että laitteiden tekninen ylläpito järjestetään kunnolla. Kouluissa on oltava laitteiden käyttöä varten riittävät verkkoyhteydet.

Sipilän hallituksen ennätysellinen toisen asteen koulutuksen määrärahojen leikkaaminen on

korvattava täysimääräisesti tänä aikana tapahtunut kustannustason nousu huomioiden. Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden verkon karsiminen lisää eriarvoisuutta. Tämä on huomioitava nyt, kun oppivelvollisuutta pidennettiin. Koulutuspaikkoja on oltava tarjolla kohtuullisen matkan päässä. Samaan aikaan on turvattava rahoitus opettajaresurssien ja opetuksen laadun parantamiseen. Mahdollisuus jatko-opintoihin oppivelvollisuuden päättyessä on turvattava myös niille nuorille, joiden opiskelupolku syystä tai toisesta pitkittyy.

Oikeus lähiopetukseen tulee säilyttää yhtäläisenä. Etäopetuksen lisäämistä ei tule säästöjen varjolla mahdollistaa. Lähiopetuksella voidaan tarjota opiskelijalla hänen tarvitsemaansa henkilökohtaista tukea ja apua paremmin sekä huolehtia yhdenvertaisesta oikeudesta laadukkaaseen opetukseen.

Osallistuva lähidemokratia

Asukkailla on halua ja tietoa vaikuttaa oman asuinalueensa ja kotikuntansa asioihin. Mahdollisuuksia siihen tulee lisätä sen sijaan, että keskitetään päätösvaltaa pormestarimallilla, sote-maakunnissa tai esimerkiksi kaavoituksessa.

On kehitettävä lähidemokratiaa ja osallistuvaa budjetointia, jossa siirretään todellista päätösvaltaa asukkaille ja heidän valitsemilleen edustajille, kuten aluelautakunnille, kunnanosavaltuustoille ja aluefoorumeille. Kunnalliset kansanäänestykset ja kuntalaisaloitteet ovat tärkeitä demokratian keinoja, joita ei saa kuntien johdossa sivuuttaa.

Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia tulee parantaa antamalla tiloja laajemmin maksutta asukkaiden käyttöön sekä antamalla tietoja ja resursseja vaihtoehtoisten esitysten tekemiseen. Nuorisovaltuustolla tulee olla todellista päätösvaltaa nuorisotyössä ja budjetissa sekä esitys- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa ja lautakunnissa.

Kunnissa on muodostumassa palkka- ja palkkioeliitti luottamusmiesjärjestelmän sisälle. Useissa kunnissa lautakuntien määrää on supistettu. Jos lautakuntien jäseniksi hyväksytään vain valtuutettuja, kapenee päätöksentekijöiden joukko entisestään. Kun lautakuntien yhdistäminen kasvattaa samalla asioiden määrää, kaventuu demokratia entisestään. Valtuustojen ei pidä luovuttaa valtaansa lautakunnille ja virkamiehille, vaan säilyttää päätösvaltansa merkittävistä asioista kuten palveluverkoista.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoshankkeella ei saa kaventaa asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa kaavoitukseen ja valittaa kaavaratkaisuista. Asukkaiden osallisuus ei saa jäädä kaavoituksessa näennäiseksi. Valitusoikeuden kaventamisen sijasta on vahvistettava asukkaiden osallistumista kaavojen valmisteluun ja oikeusistuinten resursseja käsitellä valitukset nopeasti. Valituksen tekeminen ei saa muodostua kohtuuttoman kalliiksi valittajalle.

SKP:n mielestä on luotava edellytykset mahdollisimman monelle asukkaalle käyttää oikeuttaan

vaikuttaa asioihinsa. Kuntalaisilla on ideoita, jotka eivät taivu vanhoihin kaavoihin. Kuntien tulee olla myös työpaikkademokratian edelläkävijöitä. Tarvitaan rohkeutta kokeilla ennakkoluulottomasti uusia, vanhan vallan kyseenalaistavia toimintamuotoja.

Avoimuus vastaan korruptio

Kuntien palveluihin, rakentamiseen, kaavoitukseen ja hankintoihin liittyy monenlaisia riskejä korruptiosta. Niitä on lisännyt kilpailuttaminen ja yhtiöittäminen sekä päätöksenteon keskittäminen, valmistelun vähäinen julkisuus ja asioiden siirtäminen liikesalaisuuksien piiriin. Näitä riskejä liittyy myös sote-maakuntien muodostamiseen.

SKP:n mielestä kuntien päätöksenteon tulee olla avointa ja julkista. Asukkaiden tiedonsaannin ja osallistumisen laajentaminen on tärkein keino ehkäistä ennalta korruptiota. Valmistelussa on oltava erilaisia vaihtoehtoja, joihin asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa. Nykyisin muilta suljettuna pidettävät kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset tulee avata julkisiksi lukuun ottamatta lain nojalla salassa pidettäviä asioita. Kuntien keskeisten johtajien työtehtäviin liittyvistä tapaamisista tulee kertoa julkisilla kalentereilla. Jääviyssääntöjen valvonta tulee olla tarkkaa.

Sote-uudistukselle uusi suunta

Sipilän hallituksen sote-esityksen kaatuminen perustuslain vastaisena on pakottanut Marinin hallituksen välttämään samoja virheitä. Nyt tekeillä olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ei liity enää valinnanvapausmallia ja laajoja kokonaisulkoistuksia eikä kolmen miljardin säästötavoitteita. Se jatkaa kuitenkin aiempaa linjaa siirtämällä palvelujen järjestämisen kunnista maakuntatasolle, alimitoittamalla rahoitusta, laiminlyömällä sosiaalipalveluja ja heikentämällä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Myös ns. monikanavarahoituksen ongelmat jatkuvat.

Palvelujen rahoitusvaje ja päätöksenteon siirtäminen hyvinvointialueille (maakuntiin) uhkaa johtaa lähipalvelujen karsimiseen. Kun paikallisten tarpeiden tuntemus heikkenee ja sote-palvelut irrotetaan kuntien muusta toiminnasta, vaikeutuu myös sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäiseminen.

Kun rahoituksen taso ei kokonaisuutena nouse, johtaa alueellisten erojen vähentäminen rahoituksen leikkaamiseen Helsingissä ja useilla muilla alueilla. Rahoitusvajetta ylläpitää se, että palvelutarpeiden kasvu huomioidaan jatkossa vain 80 prosenttisesti. Riittävän henkilöstömitoituksen turvaamisen ja palkkauksen parantamisen sijasta rahoitusmalli kannustaa palkkakehityksen ”hillitsemiseen”.

Kuntien, kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien hajanainen sote-hallinto kootaan uudistuksessa

hyvinvointialueille, joiden valtuusto valitaan vaaleilla. Poikkeuksena on vain Helsinki, joka säilyttää oikeuden järjestää ja tuottaa perustason sote-palvelut. Samalla hyvinvointialueiden ja Helsingin sote-päätöksenteko alistetaan tiukasti valtiovarain- sekä sosiaali- ja terveysministeriöiden ohjaukseen ja rahoituskontrolliin. Maakuntatasolla päätösvalta keskittyy suurten puolueiden ja isojen kaupunkikeskusten edustajille sekä johtaville viranhaltijoille.

SKP:n tavoitteet paremmista palveluista ja eriarvoisuuden vähentämisestä sote-palveluissa edellyttävät palvelujen rahoituksen tuntuva tasokorotusta, peruspalvelujen vahvistamista ja säilyttämistä pääosin kuntien järjestäminä lähipalveluina, palvelumaksujen vähentämistä ja lopulta poistamista, sekä ennaltaehkäisevän toiminnan kehittämistä.

Palvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi on välttämätöntä parantaa myös työntekijöiden työehtoja ja vaikutusmahdollisuuksia, sekä huomioida työntekijöiden osaaminen ja kokemus paremmin myös Sote-uudistusta laadittaessa. Kunnissa on kehitettävä osallistuvaa demokratiaa ja erityistason palvelujen hallinto järjestettävä maakuntatasolle niin, että turvataan myös pienten kuntien vaikutusmahdollisuudet ja suhteellisuuden toteutuminen hallintoelimiä valittaessa.

Jos osa rahoituksesta kerätään tulevaisuudessa maakuntaverolla, pitää se tehdä tulojen mukaan kiristyvällä progressiivisella verotuksella, joka ulotetaan koskemaan myös pääomatuloja. Valtion rahoituksella on jatkossakin tasoitettava alueellisia eroja. Yksityistä hoito- ja hoivabisnestä suosivasta monikanavarahoituksesta on siirryttävä asteittain siihen, että lakisääteiset sote-palvelut järjestetään julkisina palveluina.

Palvelut julkisina ja lähellä

Hyvinvointi kuuluu jokaiselle kunnassa asuvalle ja oleskelevalle. SKP:n mielestä juuri lähellä tuotetuilla palveluilla varmistetaan niiden saatavuus kaikille tasavertaisesti. Sote-uudistus on edelleen viemässä palvelut kauemmas niiden käyttäjistä ja vähentämässä kuntalaisten demokraattisia vaikutusmahdollisuuksia. Tämä lisäisi alueellista eriarvoisuutta.

Palvelutuotantoa ei saa alistaa voitontavoittelulle. Ihmisten terveys tai lasten koulunkäynti ei saa olla yksityisille rahaa tuottava kone. On välttämätöntä kääntää nykyinen kehitys, jossa yhä useammat palvelut siirretään yksityisten järjestettäväksi. Tämä ei ole pelkästään taloudellisesti huono ratkaisu, vaan poistaa myös liikesalaisuuden takia mahdollisuuden saada tietoa siitä miten palvelut todella järjestetään. Myöskään palveluiden toimintaa ei tällöin pystytä valvomaan demokraattisesti valtuustoista ja lautakunnista käsin.

Monet julkiset palvelut tuottavat myös voittoa, eikä niiden myynnissä yksityisille ole silloin minkäänlaisia perusteita. Kuntien on pidettävä tuottavat toimialat omanaan, jolloin tuotto palautuu yhteiseen kassaan. Kuntien valtionosuuksia on lisättävä kattavampien lähipalvelujen tuottamiseksi.

Kun palveluiden tuottaminen on kuntien käsissä, pystytään poikkeustilanteisiin reagoimaan joustavammin ja järjestämään sellaisia palveluita, jotka toimivat myös poikkeusoloissa. Kadut saadaan aurattua talvisin kun sopimus ei rajoita työaikaa vain virastoaikaan, rakentamisessa ei koidu valtavia lisälaskuja kun ei ole tarvetta voittaa urakkaa alhaisimmalla tarjouksella ja terveyspalveluissa tavoitteeksi voidaan asettaa ihmisen terveyden hoitaminen mahdollisimman monien käyntien sijaan.

Ulkoistamiset aiheuttavat kuntalaisille konkreettisia ongelmia. Esimerkiksi päivähoitomaksut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut peritään nykyään yleensä monikansallisten perintäfirmojen toimesta. Perinnän kohteina ovat usein pienituloiset kuntalaiset, joilla lasku saattaa lopulta päätyä toimeentulotuen kautta maksettavaksi perinnän ulkoistaneelle kunnalle. SKP vaatii, että kuntien on lopetettava ulkoistaminen, joka toimii vastoin kunnan ja kuntalaisten etua yksityisen pääoman hyväksi.

Hautaustoimilain evankelis-luterilaiselle kirkolle antama monopolistinen, uskonottomien syrjinnän mahdollistava erityisasema, tulee poistaa. Krematorioiden perustamisen ja ylläpidon tulee sisältyä julkisen vallan toimintaan. Kuntiin on perustettava lisää tunnuksettomia seremoniatiloja.

Osallistavia kulttuuri- ja liikuntapalveluita

Kommunistien mielestä kuntien on tuotettava hyvinvointia monilla erilaisilla tavoilla. Maksuttomat elämykset ja harrastukset tekevät kuntalaisten elämästä mielekästä ja tarjoavat vastapainoa arjelle. Kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut tarkoittavat tärkeitä kunnallisia palveluita kuten liikuntapaikkoja, taidenäyttelyitä, kirjastoja, leikkipaikkoja, puistolavoja, historiallisia nähtävyyksiä, teattereita, maksuttomia kohtaamispaikkoja sekä museoita ja festivaaleja. Toimivat vapaa-ajan palvelut myös ehkäisevät osaltaan syrjäytymistä.

Kunnissa on oltava paikkoja, joissa asiaton oleskelu on sallittua.

Kirjastot on pidettävä kaikille avoimina tiedon, taiteen ja kansalaistoiminnan paikkoina. Kommunisteille kirjastot ovat yhteiskuntamme tärkeimpiä yhteisiä tiloja. Julkinen ja maksuton kirjastotoimi tuo moninkertaisesti takaisin sen, mitä siihen on kunnissa panostettu. Kirjastoissa opitaan lukemaan sekä ymmärtämään yhteiskuntaa ja kulttuuria.

Kirjastot ovat kansalaisyhteiskuntaa, osallistumista ja demokratiaa vahvistavia keskuksia. Maahanmuuttajille kirjasto on usein ensimmäinen palvelu ja ovi suomalaiseen yhteiskuntaan. Kirjastopalveluja ei saa keskittää liikenteen ja kaupan solmukohtiin suuriksi yksiköiksi. Parhaat kirjastopalvelut tuotetaan lähipalveluina kävelyetäisyydellä kotoa.

Vaadimme lakisäätteisten kirjastopalvelujen määrärahojen korottamista ja kirjastopalvelujen

kehittämistä.

Asukkaiden omaehtoinen toiminta ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteistyö tarvitsevat kaupungeilta ja kunnilta uudenlaista kehitystä, aikaa, tilaa ja rahoitusta. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen tehtävä on mahdollistaa asukkaiden yhdenvertaiset oikeudet tulla kuulluksi ja nähdyksi. Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että lapsilla on mahdollisuus päästä maksuttomaan harrastustoimintaan. Kuntien on taattava sopivat tilat niin myös kuoroille ja harrastelijateatterille kuin muillekin mitä erilaisimpien yhdistysten ja seurojen monipuolisille kulttuuriharrastuksille. Erilaisia harrastusyhteisöjä on myös kannustettava ottamaan yhteyttä maahanmuuttajiin ja kutsuttava heitä mukaan toimintaan, niin lapsia, nuoria kuin aikuisiakin.

Paikalliskulttuurisia aloitteita on tuettava nykyistä enemmän. Tämä tarkoittaa parempaa resursointia asukaslähtöisiin tapahtumiin sekä erilaisten vähemmistöjen, kuten esimerkiksi maahanmuuttajien tai sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen, omaehtoiseen ja itsemääräämään toimintaan.

Osallistuvan kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut voivat olla ovat kaikkea sitä, mitä ihmiset itse haluavat omaksi toiminnakseen määritellä. Ne ovat yksilön omaa kehitystä, terveyttä ja jaksamista sekä yhteisöllistä kokemusta edistäviä. Ne sisältävät vanhoja tuttuja tekijöitä, mutta mahdollistavat myös uusien ilmiöiden esiintulon erilaisia kulttuureita ja niiden läsnäolon muotoja kunnioittaen. Ne haastavat nykymuotoisen kaupallisen ja yksitotisen markkinalähtöisen toiminnan. Viihde ja kilpaurheilu eivät ole vastaus asukaslähtöiselle kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarpeelle.

Nykykehityksen seurauksena useista luovien ja liikunta-alojen toimijoista on tullut pakkoyrittäjiä. Itsensätyöllistäjät työskentelevät hyvin vaihtelevissa ammateissa osto- ja myyntiagentista fysioterapeuttiin ja kouluttajiin sekä taiteilijoihin. Niin työläisellä kuin itsensätyöllistäjällä on oikeus palkkaan työstään. Kuntien pitää alkaa työllistää taiteilijoita ja muita kulttuuritoimijoita. Mallia tähän työllistämiseen voidaan ottaa valtiolta, joka työllistää läänintaiteilijoita.

Liikuntapalveluiden linjauksissa täytyy korostaa matalan kynnyksen liikuntapalveluiden tarjoamista, lasten ja nuorten liikuntaa, terveysliikuntaa ja työyhteisöliikuntaa, sekä varmistaa palveluiden saatavuus myös erilaisille erityisryhmille. SKP lähtee siitä, että liikuntapalvelut on järjestettävä kunnissa ensisijaisesti maksuttomana ja esteettömänä peruspalveluna. Liikuntapaikkoja on suunniteltava ja toteutettava yhteiseen käyttöön niin, ettei pääsymaksu tai muu korvaus muodostu esteeksi niiden käytölle. Palveluita järjestettäessä on otettava huomioon myös vuorotöissä olevat ihmiset. Uimataito on kansalaistaito, mutta ilman uimahalleja ja uimakouluja jää monelta saavuttamatta. Maahanmuuttajat ovat tässä erityinen riskiryhmä. Näiden palveluiden saatavuus on turvattava.

Kuntien toiminta-avustuksia jaettaessa on varmistettava, että liikuntaseurojen toiminnan lisäksi mahdollistetaan myös omaehtoisen toiminnan järjestäminen matalalla kynnyksellä. Kilpaurheilusuuntautuneen toiminnan rinnalla on kehitettävä kaikille avointa liikuntaa, jossa ei

tähdätä kilpailumenestykseen. Etenkin tämä tulee huomioida lasten ja nuorten toiminnassa. Seuratoimijoille on tarjottava tarvittaessa apua sellaiseen hallintaan, joka on välttämätöntä kunnallisten avustusten saamiseen, mutta johon seuran omat voimavarat eivät riitä. Koulujen, monitoimitilojen ja muiden kunnallisten liikuntapaikkojen jaossa on huomioitava myös seuratoiminnan ulkopuoliset liikkujat. Työväen urheiluseurojen rahoitus on turvattava.

Kunnissa on turvattava myös vähävaraisten liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuudet. Työttömille, eläkeläisille, liikuntarajoitteisille ja muille erityisryhmille myönnettäville alennuksille ja erilaisille liikunta- ja kulttuuripalveluiden käyttöön kannustaville erityiskorteille ja muille järjestelyille on turvattava riittävä rahoitus. Aktiivisen harrastustoiminnan mahdollistaminen tuo suuria säästöjä esimerkiksi kuntien sosiaali- ja terveystoimintoihin.

Lapsille ja nuorille tulee taata mahdollisuus edes yhteen harrastukseen perheen tulotasosta riippumatta. Nuorisotilojen ja erilaisen yhdessä tekemisen mahdollistaminen osin ohjatusti sekä ehdottoman tarpeellinen etsivä nuorisotyö vaativat myös resursseja kunnan vapaa-aikatoimintaan.

Aluepolitiikka

Suomessa on käynnissä poikkeuksellisen voimakas muuttoliike maalta kasvukeskuksiin. Sen kiihdyttäminen ei ole sen enempää vähenevän väestön kuin kasvukeskusten etu.

Hallitukset ovat ajaneet aluepolitiikan alas ja sen on korvannut yksipuolinen metropolipolitiikka. Tämä on aiheuttanut maaseudulla laajoja ongelmia työpaikkojen ja palveluiden karatessa muualle. Tätä ei voi enää sivuuttaa.

SKP vaatii kuntien ja maakuntien taloudellisten toimintaedellytysten turvaamista koko maassa. Aktiivisella valtion ja kuntien toiminnalla on luotava lisää työpaikkoja myös muualle kuin kasvukeskuksiin. Liikenneväyliä, joukkoliikennettä ja verkkopalveluita on kehitettävä julkisina palveluina, eikä niistä saa tehdä yksityisten yritysten rahastusautomaatteja.

Kuntien talous ja verotus

Kuntien rahoitusta on leikattu jo pitkään päätöksillä, joita ovat olleet tekemässä hallituksessa istuessaan vuorotellen kaikki eduskuntapuolueet. Ilman näitä valtionosuuksien leikkauksia kunnilla ei olisi nyt erityisiä talousongelmia. Samaan aikaan kuntien tehtäviä ja vastuita on lisätty.

Koronaepidemia on laittanut myös monen kunnan talouden tiukoille. Valtion on pidettävä huoli siitä, että koronamenetykset korvataan kaikille kunnille.

Pääomatuloja on alettava verottaa kunnallisverotuksessa kuten muitakin tuloja. Tämä tuottaisi kunnille noin 1,5 - 2 miljardia euroa vuodessa. Kuntien valtionosuuksia ja osuutta yhteisöveron tuotosta on lisättävä. Kunnallisvero on muutettava aidosti progressiiviseksi ja kunnallisveron perusvähennystä on korotettava tuntuvasti.

Kuntien taloutta voidaan ja pitää vahvistaa myös kehittämällä kunnallista liiketoimintaa. Kuntien on tuotettava peruspalvelut itse ja hylättävä kalliit yksityiset palvelut.

Kunnat voivat säästää esimerkiksi pidättäytymällä ostamasta konsulttipalveluja ulkopuolisilta.

SKP vaatii korotuksia kuntien valtionosuuksiin ja jo vuosikymmeniä toteutettujen kuntien valtionosuuksien leikkausten perumista.

Hävittäjät hyvinvointia hävittämässä

Koronakriisistä huolimatta demarivetoinen hallitus on jatkanut Suomen hävittäjähanke. Eduskunta antoi joulukuussa 2020 hallitukselle 9,4 miljardin euron tilausvaltuuden, joka voidaan budjettikirjauksen mukaan vielä ylittää kustannustason muutosten perusteella ja hankintasopimuksen jälkeen tehtävien muiden sopimusten, kuten ase- ja varaosahankintojen johdosta. Arviot hävittäjähankkeen elinkaarikustannuksista vaihtelivat eduskuntakeskustelussa 20-30 miljardin euron välillä.

Talouden kääntyessä huonompaan suuntaan ja mahdollisesti lamaan asti syntyy painetta leikata myös kuntien rahoitusta. Kun tämä paine pakottaa samaan aikaan myös leikkaamaan ihmisten tarvitsemaa perustoimeentuloa, syntyy kuntasektorille palveluntarvetta johon ei pystytä vastaamaan.

Suomen turvallisuus ei voi perustua hyökkäysaseisiin. Ennen kaikkea on panostettava ponnistuksiin rauhan säilyttämiseksi lähialueillamme ja maailmassa ylipäänsä. Kuntien ja kuntalaisten etu olisikin vähintään jäädyttää nykyinen hävittäjähanke. Vaihtoehtona hävittäjähankinnoille on mahdollinen vanhojen hävittäjien käyttöajan pidennys, ilmatorjunnan kehittäminen ja aktiivinen rauhanpolitiikka.

SKP näkee, että on järjetöntä käyttää tällainen summa sota-aseisiin kun niillä voitaisiin turvata riittävät peruspalvelut meille kaikille. Hävittäjälaskun vähintään 30 miljardin kustannus tulisi ohjata aseistuksen sijaan ensisijaisesti parantamaan ja turvaamaan ihmisten peruspalveluita ja -toimeentuloa.

Suurvaltojen ja suuryhtiöiden keskinäinen taistelu luonnonvaroista, markkinoista ja valta- asemista tuottaa yhä enemmän sotia, kurjuutta ja ympäristötuhoja ympäri maailman. Suomen ei pidä olla mukana tällaisessa sodan ja militarismin politiikassa.

Fasismia ja rasismia vastaan kunnissa

Rasistisille ja väkivaltaisille kansallissosialistisille järjestölle tai niiden pyrkimyksille ei saa olla tilaa Suomen kunnissa.

Kuntapolitiikan tasolla on mahdollista vähentää rasismia ja syrjintää. Kuntien on tuettava vahvemmin sellaisia kansalaisjärjestöjä, jotka toiminnassaan sitoutuvat vastustamaan rasismia. Ne voivat myös edesauttaa sellaisten järjestöjen perustamista, toimintaa tai uudelleen käynnistämistä, joiden ydintehtävänä on rasismin vastustaminen. Lisäksi kulttuuripalvelut voivat, kunhan koronarajoitukset poistuvat, järjestää rasisminvastaisia tapahtumia tai myöntää tukea sellaisten järjestämiseen.

Vaikka kunnat eivät määritä Suomen ulkopoliittista linjaa, voivat kunnat tehdä paljon solidaarisuuden ja tasavertaisuuden hyväksi. Kunnat voivat ja niiden on syytä kantaa omissa hankinnoissaan globaalia vastuuta ja sitoutua reilun kaupan periaatteisiin. Ne voivat edistää rauhankasvatusta, ottaa kantaa rasismia vastaan ja kehittää ystävyysskuntatoimintaa.

Kuntien on autettava pakolaisia ja paperittomia ihmisiä. Kuntien tulee panostaa maahanmuuttajien kotouttamiseen moninkertaistamalla kielten, muun opetuksen ja työllistämisen resursseja.

Kommunistien mielestä jokaista hädänalaista ihmistä on autettava. Solidaarisuus sorrettuja kohtaan edellyttää heidän puolelleen asettumista. Avoin, irstas ja väkivaltainen fasismi ja rasismi on mennyt niin pitkälle, että sen sulkeminen ulos päätöksenteosta on muodostunut välttämättömäksi.

Yhtenä osana fasismin vastustamisessa on demokraattisen vallan lisääminen. Yhteiskunnassa on oltava sosiaaliset ja demokraattiset oikeudet kaikilla. Kaikkia yrityksiä rajata osa ihmisistä lainsäädännöllä niiden ulkopuolelle on vastustettava määrätietoisesti.

SKP ei tee kunnissakaan yhteistyötä fasististen ja rasististen ryhmien kanssa.

Kuntalaki kunniaan - julkisten palveluiden puolesta!

SKP hakee näissä vaaleissa paikkoja kunnissa. Ei siksi, että se on parlamentaarisen puolueen oletettu velvollisuus, eikä siksi että saisimme nostettua valtaan yksilöitä. Me haluamme, että asukkaiden itsehallinto sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat kunnan toiminnassa ja että kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Suomen kuntalaki lähtee jo tästä ajatuksesta. Otetaan se täysimittaisesti käyttöön!

Suomen kommunistinen puolue 2021